

מִרְן הַחֲפֵץ חַיִּים זצ"ל קוֹיִם - לְרֵמּוֹתוֹ

כדי למצות את אישיותו הסתורה והקדושה של החפץ חיים לא מספיק גם ספר עב-כרס, לפיכך עלינו לבחור בכמה קוים ועובדות האופייניים לזמנו הנאצל.

אמורה: כאשר סיים החפץ את ספרו "חפץ חיים" נסע אל הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל לשאול בעצתו, הוסיף להדפיס את הספר אם לא. רי"ס הכניס את החפץ חיים להדור מיוחד ושאל למבוקשו, אמר החפץ: "היות דעתו אני מבקש על ספרי זה". "בבית או בע"פ", אחת היא ל"ענה החפץ. הנמינו רי"ס שיבא כעבור כמה שעות עד שיענין בספר. משבא החפץ אמר לו רי"ס: "רק דבר אחד תימה הוא בעיני, מר פוסק, כי הרוצה לשוב מחטא לשון הרע חייב הוא לבקש את סליחת האדם שדבר בו סרה גם אם אדם זה לא ידע על כך. והנה היתכן שזה יחזור בתשובה ויצער ע"י כך אדם מיראלי", על כך ענה החפץ כי דין זה נפסק ברכנו יונה. רי"ס הביע את הסכמתו להדפסת הספר ולמרות היותו בא ב'מים לזה את החפץ הצעיר עד זלזול בתו. באותה שעה ישבו שמה גדולי התלמידים, הבה ראו כן תמחו ושאלו את רבה של מה כל הכבוד הזה ומי הוא האורח הזה? רי"ס אברך זה מאמין הוא ולא רק שהוא מ'מ' ין אלא שהוא ר' ו'א ה'.

ת' ו' ר' ה' : הגאון ר' חיים מברסק זצ"ל אמר על החפץ: נתקיים בו רצון יראיו יעשה, הוא בקש שלא יכיר בו העולם שלמדן הוא והצליח להסתיר את למדנותו המופלגת.

לאמתו של דבר היו בדורות ראשונים מעריכים

הכרים מי עמד על בימת בית הכנסת הגדול בוילנה: ר' יהודה ר' חפץ, ר' יצחק לגווי, זכר כולם לברכה יארה מבקשים להעמידנו על בימה זו? כלום אין זה בוין גדול בשבילי?

בינתיים נכנס רבינו חפץ גרודזנסקי זצ"ל ואף הוא הציע לה"ח לדרוש. שאלו החפץ: האם דבר זה יביא תועלת לענין הקדוש? ענה רח"ע: כן. נענה החפץ ואמר: "למה נקרא שמו יחזקאל בן בוזי, שבוה עצמו על דברי תורה. למען כבוד תורת חיים אדם וההבנות."

בהיותו בגרודנה חלקו לו כבוד מלכים למחרת גם החפץ כל היום וספר להרה"ג ר"מ קרליץ כי התענה לבל תדבק בו מידה הגאוה.

א' ה' ב' ת' ו' ר' ה' : באסיפת ועד הישיבות בגרודנה אמר: הרופא אשר עלי לנסוע משום סכנה לבריאות. לו היו נותנים לי מאה זוזים, לא הייתי נוסע, לו היו נותנים לי אפילו מאה מצותה, לא הייתי נוסע כי פקוח נפש דוחה את כל המצוות, אבל לקיום התורה, לטובת הישיבות הקדושות חייב כל אחד למסיר את נפשו.

ה' ש' ק' פ' ת' ו' ע' ל' ע' ס' ק' נ' ו' ת' צ' ב' ו' ר' י' ת' : עסקנותו הצבורית הייתה כולה מכוונת לכבוד שמים. כבוד שמים הי' קנה מידה יחיד לעשות או לחדול מאיזו פעולה. משחזר מהכנסת הגדולה של אגו"י שאלוהו מה דעתו עלי. ענה: מכל העולם נתיקצו יהודים בעיר וינה. לשם מה באו כולם? להתייעץ איך להרבות את כבוד שמים. היתכן עוד כבוד שמים גדול מזה?

כפי שהוא מביט חרישית כחונכה שלו, הימנה אין הוא מסיר עיניו כל עוד נוצצים שביבי השמן...

וחצר הישיבה כולו הופך לאובסרבוטוריום. אלא ששם "מביטים" מבעד לטלסקופים "יכאן" "מסתכלים" בעינים בשריות מבעד ל"שברי זכוכית פרימיטיביות..."

והנה שוררת האפלה בגלגל כולו. כאילו נשפכה קסתידי ענקית ומלאה את החלל... — אפולית משונה, לא זו של בין השמי שות ואף לא מעין אפילת-ליל...

הנה נמתח מסך שחור על פני השמש, לא נותר קו אדמומי אחד, אפילו... ומתרחש הפלא: —

הנה, הנה, ושוב נולדת החמה החדשה, כמו בששת ימי בראשית...

אך לא בבית אחת, כמו רכבת, גודלת היא לאיטה, כתינוק מתפתח, הנה מגיע קו אדמומי צר, הוא מתרחב יותר ועוד יותר, הגוון האדמומי גובר והולך...

ושם משתפכת הנהרה בחלל, אדמומית של סימני חיים, של דם הזורם בעורקים... ועץ הדובדבנים מקבל שוב את גון הי פריחה הלבנבן והבקר בשדה הסוחרים יותר, והעוף באויר משיקים כנפיהם ביתר בטחון, המהול עדיין בקורטוב של פחד. ואנשים, יצורים קטנים, מנצצים בעיניהם המרוצות והמאשרות...

אט-אט הופכת האדמומית לאור בהיר וחזק, חמה בגבורתה. וה"חפץ חיים" הישישי, יושב ונח קמעה, על גבי הכסא שהוציאו עבורו ליד דלת הבית.

הוא נח ושתיקה חרישית אופפת אותו. צעד אחרי צעד, עקב בצד אגודל, חוזר הי ישיש לביתו — ואחריו ר' מנדיל, חתנו, ומלווה אותם מאחוריהם יצחק, בעל הזקן השחור, הנושא בידיו הביטה את הכסא, עליו נח "החפץ חיים" לפני כן. והישיש שכולו זיך וקדושה נעצר שוב ליד שולחן העץ הפשוט, הנציב באמצע החדר. הוא מפליט כתרועת גיל ובארשת נצחון.

— עתה ראו הכל כי החמה איננה כי אם יצור נברא !

מים, מתקצרים והולכים... ולא נשפך קול תרחירו של זקן גוסס, נוטה למיתה, לא. רעש אדיר של שפך דם עצום, מחריש אוננים, פגע של פגו תותחים, המקנה והבקר בשדה נפחדו, חר שך, ואילו עיניהם של בני אדם נוצצות משמחה ואושר.

כאן ושם מתאספים קבוצות, על הגזוטי ראות ועל הגשירים, משקיפים מבעד לוגזיות מפויחות לעבר החמה הלוקיה, החשוכה ל"מחצה, האדמומית.

גם ליד בנין הישיבה ניצבים הבחורים, מסתכלים כלפי מעלה. הנה בפניה, ליד עץ על הדובדבנים שיוצני פריחתו, הלכבנים האדמומי אף הם עתה — ניצב ר' נפתלי, ראש הישיבה, דראדין, ומשקיף מבעד לוגזי גית מפויחת בעינים מעמיקות ושוקעות בחוריהן. אגרופו קמוץ ומתנועע, במועל הבוהן שלו הריהו מסביר לקרובים אליו,

— "מדארף גיט "קוקץ", מ'דארף "זעתן"! (צריכים להסתכל) ולא "להי" ביט"!

המשגיח נראה יוצא מבנין הישיבה בצע' דים חפוזים, בודיוות נוטל הוא את הזכוכית מידו של אחד הבחורים, המושיט לו אותה, ומתייצב להשקיף...

ושם, מסביב לישיש, מסביב ל"חפץ חיים", מתאספת חבורה גדולה.

הוא הקדים היום והתפלל שחרית בציבור בשעה מוקדמת מכל יום, סביבו עמדו מת' פללי המנין שלו וציפו, בכונה, שמא יד' כה מאן יהוא וה"חפץ חיים" יביט מבעד לשבר הזכוכית שלו...

אלא שהקדים אותם יצחק בעל הזקן הי שחור, טיפוס אנרגי ומתחשב. מעשי גבר רה רבים הראה הלה בחייו, בהיותו ילד נטש אמו ואביו, שהיה רב כעיר ו. ברוסיה האדומה וברח, הוא, שידע להסתדר גם עם אנשי המשמר הסובייטיים, הכין עבור הי "חפץ חיים" זוגית משולשת ומפויחת כי הלכה שהתאימה לעיניו הטובות והבוטחות של הישיש הקדוש והנערץ.

הצדיק עושה זאת בחרות קודש, בדיוק

ה"חפץ חיים" יוצא לראות בליקוי-חמה

הכריז כי זוהי "חמה לראות" כיצד יילקה החמה, מחר...

מחפשים שברי זכוכית; מצרין זול, לכי אורה, המתגולל למרגלותי. אך לא, בעינין של "ליקוי חמה" זה מצרין "מיוחס" ש' פשוט אינו בנמצא...

ומופעלת חרשתנות ותעשייה משוכללת של פיות שכרי הזוגית, לאשו של נר דולק...

ויהי ערב ויהי בוקר: יום רביעי. עם שחר, כמורמה, בוקר רגיל, כמו בכל יום — ובכל זאת שונה מחמור.

מעולם לא היה הרחוב כה עירני ושוקק חיים בשעה מוקדמת כזו, כמו היום, העיירה כולה זקן וטף, על רגליה.

והשמש הנה במסלולה הרגיל, בצעדים כה וקופים, יוצעת היא בגבורתה, שמש לזהטת קופחת על ראשי האנשים שהת' אספו, על השוק ועל צמרות העצים הי רוקים, המתנועעים, שבאופק...

החדר הצר שפוך נהרה אף הוא, משל פיזור על רצפתו חול זהבה וקליל, נוצץ כמרבד לרגלי התנונים בנעלי בית של הישיש "החפץ חיים", היושב על כסאו וידיו ושריריו כרוכים ברצועות התפליין הרצועות שמקשרות ידו אל לבו, ואת הלב אל הקשר שבמח'תפליין...

וכולו עשוי תכלת, טובל בתכלת, ביב וברקיע, אגרופו מתנופף באויר, קלול נוהם בגבורה:

— יוצר אור ובורא חושך... ומה משונים עתה נהיו הצללים, צללי האור, המתגוללים למרגלות הישיש.

את הבהירות, את ההבה המסנוור, ההי ליפה אדמימותה של השמש, האדמימות גר' ברת, כאילו השוט הצולף העמיק מכה עמוק כלבה, פצע איום...

גלגל החמה הענקי, בעיצום פריחת-נער ריו — גודע לפתע, חיים רעננים, ימי עלו

היה ערב קייצי רגיל, לוהט, ליל שלישי. "החפץ חיים" השיש סיים אמירת "עלי-נו" אך זה עתה. אחר הניח את הסידור מידו על השלחן, סקר במבטו את הקהל שהצי טופף בחזר הצר לתפילת מעריב, ולבסוף ספח על קצה השלחן ופתח כשיחה: — "טוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית המשחה, כאשר הוא סוף כל האדם". משמע, איפוא, כי גם בבית המשחה ניתן אותו לקח להתקבל, כי האדם איננו נצחי... כשהשלטון משגר "איספראוניק" (מ של) חרש העיירה, יודע קדמו כי הגיעה שעתו לפנות את המקום, עדיין שליט הנו, אך לא לאורך ימים...

והנה, הילדים הקטנים הללו, הנולדים מחדש, הם הם מרמזים לנו לבל נהרהר כי קיימת איוו "חבורה של אנשים מתים" (הב' רה שטארבערס)... סוף כל אדם למות — אין הוא בריאה לנצח...

השם יתברך הטביע בטבע בריאתו את ליקוי-החמה, מפני החופים (אלו עובדי הי חמה, שהאמינו כי כח אלהי בשמש). מגיע זמן והיא לוקה, מתמעטת — למען ידעו שהיא נברא ולא בורא!

וגם אצל* האדם רואים כן —. וה"חפץ חיים" טופח שוב ביד ימינו על גבי השלחן בארשת של נצחון, מחיך ומוסיף:

— שיבואו לראות! וזהי מצות לראות את החמה לוקה; רי' אים בחושי: יצור נברא...

והוא טופח קלילות בפעם נוספת, כידי ימינו, מחיך חרישית...

וכל הקהל חומק לאישו מן החדר הצר. נושם לתוך ריאותיו את אוויר-התכלת של ליל-הציצה ומשוחחם אודות ליקוי החמה שיארע למחרת.

כבוק חולפת הידיעה על פני כל האכ' סגנוות, מספרים בכל בית שה"חפץ חיים"